

Mikä ihmeen algoritmi?

Koska erityisesti hakukoneiden ja sosiaalisen median algoritmit vaikuttavat tiedonsaantiin, kulutukseemme, ihmissuhteisiimme ja politiikkaan, ihmisten olisi hyvä tietää, miten algoritmit toimivat ja miten ne vaikuttavat meihin.

Alla esitellään tiivistettynä algoritmilukutaidon keskeiset osa-alueet. Algoritmilukutaito on osa media- ja informaatiolukutaitoa, joka on olennaisen tärkeä taito, jotta voimme ymmärtää mediaa ja yrittää ottaa digitaalinen elämä takaisin omaan hallintaamme.

1 Algoritmit ovat ihmisten luomia

Ne eivät ole vaikeasti lähestyttäviä ja salaperäisiä voimia, jotka ilmestyvät tyhjästä. Ne näyttävät tekijöiltään, ja niiden logiikkaa pitää yrittää ymmärtää niiden vaikutuksen hallitsemiseksi.

3 Algoritmit eivät ole samanlaisia

On olemassa esimerkiksi lajittelu-, suosittelu- ja ennustusalgoritmeja. Niiden tunteminen on osa digitaalista lukutaitoa.

5 Algoritmit vaikuttavat meihin

Suosittelualgoritmit korostavat somessa sisältöä, joka ohjaa tiedonhakuamme. On hyvä ottaa käyttöön useita lähteitä: netin lisäksi radio, televisio ja lehdet.

7 Kaikki suositukset eivät ole totta

Ensimmäiset hakutulokset tai ehdotettu sisältö eivät ole aina olennaisimmat. Ei kannata pysähtyä ensimmäisiin tuloksiin. Uteliaisuus on algoritmien pahin vihollinen.

9 Algoritmit ja valeuutiset ovat vaarallinen yhdistelmä

Valeuutiset, väärennökset ja salaliitto-teoriat herättävät pöhinää. On syytä olla valppaana ja varoittaa myös lähipiiriä.

2 Infosota voi horjuttaa demokratiaa

Algoritmeja hyväksi käytävä propaganda on yhä yleisempää. Jos "uutinen" herättää voimakkaita tunteita, on hyvä pysähtyä, harkita ja tarkistaa.

4 Algoritmit ovat hyviä tuottamaan voittoa

Algoritmien tavoite on kaapata huomion ja saada meidät pysymään netissä mahdollisimman pitkään. Kannattaa klikata vain sellaisia ehdotuksia, jotka todella kiinnostavat.

6 Kupla on mukava – mutta siitä puuttuu ilmaa

Algoritmit pyrkivät kaventamaan näköalaamme tarjoamalla meille sisältöä, joka vastaa tarpeisiimme. On syytä tutkia monenlaisia lähteitä ja kasvattaa kriittisen ajattelun taitoja.

8 Algoritmit ovat myös arvokkaita toimittajille

Oikein käytettynä algoritmit ovat käteviä välineitä mielipiteiden mittaamiseen, trendien havaitsemiseen ja "nettilämästä" raportoimiseen. Ei saa demonisoida algoritmeja!

10 On mahdollista toimia

Ei tarvitse vain selviytyä. Valtiot, kansalaisyhteiskunta ja yksittäiset kansalaiset voivat vähentää algoritmien vaikutusta ja käyttää niitä disinformaation torjuntaan. Ryhdytään toimeen!